

TÜRKİYE'NİN KALKINMA
REFORMU

Faizsiz Finans Sisteminin Güçlendirilmesine
Yönelik Öneriler

Editör

Muhammed Erkam Kocakaya

Yazarlar

Ömer Karaoğlu

Mehmet Saraç

Davut Pehlivanlı

Evren Yaşar

Hasan Vergil

Faruk Taşçı

İktisat Yayınları - 89
İktisat Politikası Dizisi – 10

*Türkiye'nin Kalkınma Reformu:
Faizsiz Finans Sisteminin Güçlendirilmesine Yönelik Öneriler*

*Editör: Muhammed Erkam Kocakaya
Yayıma Hazırlayan: Mehmet İlkey Çiftci
Musahhah: Ebru Ünver*

Tasarım: Seyfullah Bayram

*Baskı: Sarıyıldız Ofset – Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2021
ISBN: 978-625-7015-88-2 | EISBN: 978-625-7015-89-9*

© İktisat Yayınları, 2021

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları

Aziz Mahmut Hüdayi Mh., Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

*İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadı Araştırma Merkezinin ortak markasıdır.*

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Kocakaya, Muhammed Erkam
*Türkiye'nin Kalkınma Reformu:
Faizsiz Finans Sisteminin Güçlendirilmesine Yönelik Öneriler*

1. Baskı, xvi + 316 s., 13.5 x 21 cm

Kaynakça var.

ISBN: 978-625-7015-88-2 | EISBN: 978-625-7015-89-9

1. Kalkınma 2. Finans 3. Faizsizlik

TÜRKİYE’NİN KALKINMA REFORMU

Faizsiz Finans Sisteminin Güçlendirilmesine Yönelik Öneriler

Editör

Muhammed Erkam Kocakaya

Yazarlar

Ömer Karaoğlu

Mehmet Saraç

Davut Pehlivanlı

Evren Yaşar

Hasan Vergil

Faruk Taşçı

iktisat
yayınları

İktisat Politikası Dizisi

Bu dizide, iktisat politikasının temel mesele ve sorunları ile ilgili güncel eserlere yer verilmektedir. Dizide iktisat politikasının teori, tarihsel süreç ve uygulamalarının yanısıra kamu politikaları, istihdam, kalkınma, gelir dağılımı eşitsizliği olmak üzere geniş bir yelpazede kitaplar yer almaktadır.

Dizide Yayınlanan Diğer Kitaplar

Munawwar Iqbal, *Yoksulluğu Yok Etmede İslam İktisadının Kurumları*

M.N. Siddiqi, *İslam İktisadında Devletin Rolü*

M. U. Chapra, *Adil Bir Para Sistemine Doğru*

Zafar Iqbal, Merwyn K. Lewis, *Yönetişime İslami Bakışlar*

Abdul Karim Bangura, *İslam ve Ekonomi-Politik Sistemler*

Irfan Ul-Haq, *İslam'da İktisadi Doktrinler: Fakirlik, İstihdam ve İktisadi Büyüme*

Monzer Kahf, *İslam İktisadında Kalkınma: Kamu Politikaları ve Sürdürülebilir Kalkınma*

Taha Eğri, *Mısır'da Ordu ve Ekonomi: Halk Ayaklanmaları ve Darbenin Ekonomi Politikası*

Abdulkader Thomas, *Ribâyı Anlamak: İslam İktisadında Faiz*

Muhammed Erkam Kocakaya

1990 yılı Üsküdar doğumlu Muhammed Erkam Kocakaya, lisans eğitimini çift anadal programı kapsamında Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi “Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü” ve “Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü” mezunu olarak derece ile tamamladı (2013). İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde “Avrupa Birliği Katılım Müzakereleri Sürecinde Türkiye’nin İstihdam Stratejisi” başlıklı tezi ile yüksek lisans programından mezun oldu. (2015). Aynı yıl başladığı Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri doktora programı kapsamında hazırladığı “İslam Ülkelerinde Emek Piyasası Yönetişimi: Türkiye, Malezya ve Endonezya Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz” başlıklı doktora tezini Ağustos 2021 tarihinde savundu. 2014 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Ömer Karaoğlu

1967 İstanbul doğumlu Karaoğlu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü’nden mezun oldu (1991). Aynı üniversitede Türk İktisat Tarihi alanında yüksek lisans (1994) ve İktisat bölümünde doktorasını (1998) tamamladı. Türk-Osmanlı iktisat düşüncesine dair çeşitli dergilerde yayımlanmış makaleleri, “Osmanlı İktisat Tasavvuru ve Modernleşme”, “Servetin Denetimine Yönelik Bir Uygulama Müsadece” adlı kitapları ve Osmanlı-Türk İktisat düşüncesi alanına ilişkin açıklamalı-sadeleştirme çalışmaları yayımlandı. Sakarya Üniversitesinde araştırma görevlisi (1993-2000) ve öğretim üyesi (2013-2016) olarak çalışmış olan yazar, halen İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Tarihi Ana Bilim Dalı’nda öğretim üyesidir. İktisat Tarihi, Türk İktisat Tarihi ve İktisadi Düşünce Tarihi alanlarında dersler veren yazar, daha önce İslam Ekonomisi ve Finansı uygulama ve Araştırma Merkezi müdürlüğü (SAÜ) yürütmüş, halen aynı programın Anabilim Dalı başkanlığı görevini (İÜ) yürütmektedir.

Mehmet Saraç

1990 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesinden mezun oldu. 1992 yılında aynı Fakültede Muhasebe ve Denetim konusunda yüksek lisans, 1997 yılında Amerika’da George Washington Üniversitesinde muhasebe ve vergi konusunda bir başka yüksek lisans derecesi aldı ve Washington DC yerel yönetimi için Finansal Düzenleme Projesi’nde çalıştı. 1998 yılında Türkiye’ye döndü ve Boğaziçi Üniversitesi’nde finans doktorasına başladı ve 2004 yılında doktorasını tamamladı. 2006-2007 yılları arasında Mersin Üniversitesinde, 2007-2014 yılları arasında Sakarya Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2014 yılında finans doçenti olan Saraç, Sakarya Üniversitesi’nde İslam Ekonomisi ve Finansı Bölümünün kurulmasında ve bu alanda Türkiye’nin ilk disiplinlerarası yüksek lisans programının açılmasında rol aldı ve bu bölüme bir yıl süreyle başkanlık yaptı. 2014 yılında bu kez İstanbul Üniversitesi’nde İslam İktisadi ve Finansı programlarının

kurulmasına ve geliştirilmesine yardımcı oldu. 2016 yılında İstanbul Üniversitesi İslam İktisadı ve Finansı Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne müdür olarak atandı. 2017 yılında Profesör ünvanını aldı. Mehmet Saraç hâlihazırda işletme finansı, İslami finans, finansal piyasalar ve kurumlar alanında dersler vermekte ve araştırmalar yapmaktadır.

Davut Pehlivanlı

İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme bölümünden 2001 yılında mezun olan Davut Pehlivanlı, 2008 yılında "Kurumsal Risk Yönetimi Temelli İç Denetim ve Türkiye Uygulamaları" tezi ile doktor unvanını aldı. Modern İç Denetim, Hile Denetimi Metodoloji ve Raporlama, Yönetişim Risk ve Uyum, Alacak Riski ve Yönetimi isimli kitapları bulunan Pehlivanlı'nın iç denetim, hile denetimi ve risk yönetimi alanında yayımlanmış çok sayıda makalesi vardır. Pehlivanlı'nın aynı zamanda Risk Yönetimi ve Hile (Batak Riski) alanında 2 adet patent başvurusu bulunmaktadır. Sosyal Sorumluluk gereğince Sivil Toplum Kuruluşlarına destek veren Pehlivanlı, STK'ların Kurumsallaşmasına yönelik akademik ve uygulama projelerinin içinde yer almaktadır. Pehlivanlı, 2020 yılında profesör unvanını kazanmıştır. Çalışmalarını İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde devam ettirmekte olan Pehlivanlı, İstanbul Üniversitesi bünyesinde Risk ve Denetim Araştırma Merkezi'nin kurucusu ve direktörüdür.

Evren Yaşar

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat bölümünden 2001 yılında mezun olan Evren Yaşar, 2010 yılında "Altın Bankacılığı" projesi ile İstanbul Üniversitesi Bankacılık Yüksek Lisans programını tamamlamıştır. Doktorasına Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde İşletme alanında devam etmektedir. Altının finansal sitemdeki yeri, katılım bankacılığı ve finans alanlarında yayımlanmış makale ve çalışmaları bulunmaktadır. Yaşar, profesyonel iş hayatına bir katılım bankasının ürün geliştirme departmanında başlamış ve fon toplama, ödeme hizmetleri, işletme bankacılığı ve altın bankacılığı gibi alanlarda birçok ürün ve hizmetin hayata geçirilmesinde ürün ve proje yöneticisi olarak görev almıştır. Sonrasında ise özel sektörde, yastık altındaki altının finansal sisteme kazandırılmasına yönelik faaliyetlerde yönetici olarak görev almış ve bu esnada birçok bankaya bu konuda eğitimler vermiştir. Yaşar, iş hayatının yanı sıra, proje bazlı olarak sivil toplum kuruluşlarına destek vermeye devam etmektedir.

Hasan Vergil

Hasan Vergil lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde, yüksek lisans ve doktora eğitimini American University (Washington DC, ABD)'de tamamladı. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Hasan Vergil'in akademik çalışmaları ekonomik büyüme ve kalkınma

konuları üzerine yoğunlaşmıştır. Çalıştığı üniversitelerde genellikle bu konular üzerine dersler veren Hasan Vergil'in yayımlanmış pek çok makalesi ve kitap çalışması bulunmaktadır. Vergil, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Faruk Taşçı

1982 yılında Rize-Pazar'da dünyaya geldi. Lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji bölümünde (2005), yüksek lisansını (2007) ve doktorasını (2011) İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde bitirdi. Aynı bölümde 28 Aralık 2020'den bu yana Profesör olarak görevini sürdürmektedir. Sosyal Politikalarda Can Simidi: Sosyal Yardım (2010), Sosyal Politika Ahlakı (2017), Türkiye'de Sosyal Politika ve Dönüşüm: Zihniyet, Aktörler ve Uygulamalar (2017), Sosyal Politikada Dezavantajlı Gruplar: Tarih, Yaklaşım ve Uygulama (2018), Bir Şehrin Sosyal Politika Yönetim Rehberi: Esenler Örneği (Ortak, 2019) ve Sosyal Refah: Bütüncül Bir Perspektif (2020) adlarında telif kitapları yanında, İstanbul Üniversitesi Uluslararası Öğrencilerinin Türkiye, İstanbul ve İstanbul Üniversitesi Algıları (Ortak Yayın, 2020) adlı bir raporu ile Türkiye'de Sosyal Politika Aktörleri: Zemin ve Uygulama (2017), Sabahattin Zaim ile İktisat, Toplum ve Siyaset (2019) ve İnsan, Toplum ve İktisat: Sabahattin Zaim Düşüncesinin Ana Hatları (2020) adlarıyla kitap editörlükleri ve Devletin Ekonomideki Rolü: İslami Bir Bakış Açısı (2018) çevirisi bulunmaktadır. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesindeki Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi'nin de editörlüğünü (2018-2019) yürütmüş olan Taşçı'nın sosyal politika alanında birçok ürünü bulunmaktadır ve İslam'da ekonomi ve şehir gibi konular ile de ilgilenmektedir.

İçindekiler

Önsöz	xi
1. Müslümanların İktisadi-Finansal Tarih Tecrübesi <i>Ömer Karaoğlu</i>	1
2. Faize Bağımlı Olmayan, Paylaşımçı ve Sorumlu Finansal Sistem İnşası <i>Ömer Emeç, Yücel Kamar</i>	57
3. Faizsizlik Prensibi Çerçevesinde Değerlendirme ve Öneriler <i>Davut Pehlivanlı, Evren Yaşar</i>	129
4. Türkiye Ekonomik Büyümesi ve Kalkınması <i>Hasan Vergil</i>	209
5. Sosyal Politika Uygulamalarını Basamaklandırma <i>Faruk Taşcı</i>	289

Önsöz

09 Aralık 2007 tarihinde Hakk'ın rahmetine kavuşan ve İstanbul İktisatçılar Derneği (İKDER) şeref üyesi olan merhum Prof. Dr. Sabahattin Zaim'i anmak ve anlamak üzere başlayan ve üçüncü yılından itibaren her yıl farklı bir temanın işlendiği bir konsepte dönüşen Sabahattin Zaim İslam ve Ekonomi Sempozyumu, hocamızın yakından ilgilendiği İslam ve ekonomi alanında yoğunlaşarak 2018 yılından itibaren uluslararası düzeyde gerçekleştirilmektedir. 2018 yılında "21. Yüzyılda İslam Ekonomisini Yeniden Düşünmek" temalı 10'uncu Uluslararası İslam ve Ekonomi Sempozyumunun başarısı ve akademik etkileri sonrasında, 11'inci Uluslararası İslam ve Ekonomi Sempozyumu Türkiye ekonomisi için uygulanabilir ve somut öneriler geliştirilmesine yönelik olarak, "Sürdürülebilir, Adil ve Paylaşımçı Bir Türkiye Ekonomisi Modeli" teması ile 7-8 Aralık 2019 tarihinde İstanbul Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

10'uncu Uluslararası İslam ve Ekonomi Sempozyumu'nun hemen akabinde bilimsel ve sosyal etkinin değerlendirildiği bilim kurulu toplantılarında yapılan istişareler neticesinde "Sürdürülebilir, Adil ve Paylaşımçı Bir Türkiye Ekonomisi Modeli" isimli projenin hayata geçirilmesi İKDER yönetim kurulunca

kararlaştırılmıştır. Projenin koordinatörlüğünü Prof. Dr. Sabri Orman hocamız üstlenirken “İktisat tarihi”, “iktisadi büyüme ve kalkınma”, “finansal piyasalar” ve “sosyal politika” olmak üzere 4 temel alanda uzman ve akademisyenlerden oluşturulan proje ekibi ile 12 ay süreli bir çalışma planı hazırlanarak 2019 yılı Nisan ayında proje çalışmalarına resmi olarak başlanmıştır. İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi ve İKDER yönetim kurulu üyesi olarak proje kapsamında koordinatör yardımcılığını yaptığım süreçte sayın Prof. Dr. Sabri Orman hocamızın ani gelişen sağlık sorunları ve tedavi süreci nedeniyle proje koordinatörlüğü görevini devam ettirmesi mümkün olmamıştır. Bu süreçte hocamızın vizyonu ve yönlendirmelerini takip ederek projenin nihai hâle getirilmesi, uluslararası bir sempozyum düzenlenerek çıktılarının geniş kitleler ile tartışılması ve bir akademik esere dönüştürülmesi görevi tarafıma tevdi edilmiştir.

Proje sürecinde hazırlanan metinler hakemli izleme süreçlerinde bilimsel ve uygulanabilirlik yönleri ile değerlendirilmiş, bununla birlikte 2 Kasım 2019 tarihinde proje konularına vakıf uzman ve akademisyenlerin geniş katılımı ile düzenlenen çalıştayda projenin ilk çıktıları uygulanabilirlik yönünden tartışılmıştır. 7-8 Aralık 2019 tarihinde İKDER tarafından gerçekleştirilen 11’inci Uluslararası İslam ve Ekonomi Sempozyumunda geniş bir katılımcı kitlesi ile yapılan müzakerelerle de güçlendirilmiştir. Proje ekibinde yer alan hocalarımızın gayretleri ve azimleri ile hakem izlemeleri, araştırma süreci, koordinasyon toplantıları, ulusal çalıştay ve uluslararası sempozyum sonrasında 2020 yılı Haziran ayında proje başarı ile tamamlanmıştır. Bu anlamda elinizdeki bu eser 12 ay süreli “Sürdürülebilir, Adil ve Paylaşımçı Bir Türkiye Ekonomisi Modeli” isimli proje çıktılarının geliştirilmiş bir versiyonudur.

Türkiye'nin iktisadi, finansal ve sosyal refahının tartışıldığı tüm platformlarda eksik kalan ve tüm yönleri ile ele alınmayan

temel bir gerçek faizsizlik ilkesidir. Bu kapsamda elinizdeki eser faizsizlik ilkesini merkeze alan bir perspektifle, Türkiye ekonomisinin mevcut durumunu ve güçlü-zayıf yönlerini tespit ederek sürdürülebilir, adil ve paylaşımcı niteliklere haiz bir refah ekonomisi için teorik zemini kuvvetli uygulanabilir öneriler getirmektedir.

Prof. Dr. Ömer Karaoğlu ve ekibi, “Müslümanların İktisadi-Finansal Tarih Tecrübesi” başlıklı makalelerinde Müslüman toplumların iktisat tarihinin doğrudan (spesifik) veya dolaylı klasik kaynaklarının ayrıntılı bir envanteri çıkarılmak ve bu eserlerin analitik bir değerlendirmesi yapılmak suretiyle mevcut duruma sağlam ve tutarlı bir epistemolojik zemin sağlanmadan sahici ve makul önerilerde bulunmanın mümkün olmadığını altını çizmektedir. Özellikle son dönem İslam tarihinin önemli bir deneyim örneği olan Osmanlı iktisadi-mali sistemi; özgün kurum ve pratikleri, yeterince bilinmemekte, birincil materyallere dayalı ayrıntılı ve emek gerektiren araştırmalara hâlen açık bulunmaktadır. Vakıflar, ihtisap kurumu, iş ortaklıkları vd. bu bakımdan hayli verimli tecrübe alanları olmakla son yıllarda gerçekleştirilen sayılı çalışmaların devamı olacak yeni ve ayrıntılı çalışmaları gerektirmektedir.

Prof. Dr. Mehmet Saraç ve ekibi, “Faize Bağımlı Olmayan, Paylaşımcı ve Sorumlu Bir Finansal Sistem İnşası” başlıklı makalelerinde mevcut finans sisteminin genel görünümü ve sorunları geniş bir perspektifle ele almıştır. Faiz sorununa kalıcı çözüm arayışlarını da değerlendiren Saraç, paylaşımcı ve sürdürülebilir bir ekonomik sistem için faizsiz finans temelli çözüm önerilerini 4 başlıkta ortaya koymaktadır. Bunlar “faizsiz finansa özgü yasal altyapı ve kurumsal üstyapı, denetim ve mesleki lisanslama ihtiyacı”, “katılım bankaları için ortaklık temelli finansman modeli önerisi”, “kamu altyapı projelerinin *sukuk* (kira sertifikaları)

ile finansmanı” ve “uzun vadeli finansmanda azalan ortaklık (Müşâreke-i mutenakısa) yöntemi” olarak sıralanmaktadır.

Prof. Dr. Davut Pehlivanlı ve Evren Yaşar, “Faizsizlik Prensi-bi Çerçevesinde Değerlendirme ve Öneriler: Risk Yönetimi, Tasarruf ve Altın, Faizsiz Ekonomi” adlı makalelerinde güncel ekonomik problemlere faizsizlik prensibi çerçevesinde çözüm önerileri getirmeyi hedeflemektedir. Bu çerçevede öncelikle reel sektör ihtiyaçlarının faizsizlik prensibine paralel nasıl karşılanacağı tartışarak, reel sektör ihtiyaçları özelinde risk yönetimi, döviz kuru riski ve döviz kuru riskine paralel hazinacılık uygulamaları incelenmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir. Yine çalışma çerçevesinde tasarruf problemi ele alınmıştır. Bu kapsamda da özünde Türkiye’de yastıkaltı birikimlerin neden olduğu ekonomik dışına çıkan veya ekonomide verimsiz alanlara yönelen tasarrufların temel gerekçeleri ve kültürel altyapıları incelenmiştir. Yastıkaltı tasarruf kültürünün temel giriş noktası tasarrufların ekonomi dışına çıktığı ilk nokta altın ve kuyumcu uygulamalarıdır. Bu bağlamda tasarrufun yastık altına dönüştüğü ilk noktanın tespiti ve çözüm önerileri getirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise *katılım bankacılığı* uygulamalarına yer verilmiştir.

Prof. Dr. Hasan Vergil, “Türkiye Ekonomik Büyümesi ve Kalkınması” başlıklı makalesini Türkiye’nin ekonomik büyümesine ilişkin sorunların tespit edilmesi ve ekonomik büyüme ve kalkınması için gerekli politikaların belirlenmesi üzerine kurgulamıştır. Bu kapsamda öncelikle Türkiye ekonomisinin yapısı ve büyüme performansı hakkında genel bilgiler veren Vergil, ikinci bölümde Türkiye ekonomik büyümesi kaynaklarına ayrıştırmakta, son bölümde ise delillere dayanarak Türkiye ekonomik büyümesindeki kısıtları belirlemektedir. Mevcut durumun kapsamlı analizi sonrasında sonuç bölümünde yapılan analizler ve

incelemelerden elde edilen sonuçlar dikkate alınarak öneriler ortaya konulmuştur.

Prof. Dr. Faruk Taşçı, “Sosyal Politika Uygulamalarını Basamaklandırma” başlıklı makalesinde temel araştırma problemi olarak “Sürdürülebilir, Adil ve Paylaşımçı Bir Türkiye Ekonomisi Modeli”nin sosyal politika ayağında nasıl bir işleyişin olduğu ve olması gerektiği konusunu temel almaktadır. Bu minvalde, muhtaçlıklar karşısında Türkiye’de sosyal politika aktörlerinin uygulama basamaklarının ne olması gerektiği etrafında bir sorunsal üzerinde durulmuştur. Dolayısıyla çalışmanın kapsamı, sosyal politika alanı ile ilgilidir ve bu ilgi de Türkiye’ye atıftır. Türkiye’deki sosyal politikalarsa, tek tek ele alınmak yerine, genel bağlamda değerlendirilmektedir ve bu yapılırken Türkiye’deki sosyal politika aktörleri ve alıcıları üzerinden konu işlenmiştir. Ayrıca çalışma, *refah* veya *refah devleti* gibi kavramları kapsam dışı bırakmaktadır. Bu kapsamda çalışma, Türkiye’de sosyal politika uygulamalarında bir öncelik sıralamasına ihtiyaç olduğu ve bu sıralamada bireyin kendisinden başlayan, başta ve çoğunlukla devletin de dâhil olduğu ancak diğer aktörlerin de işin içine girdiği öncelikler sıralaması varsaymaktadır. Taşçı, çalışmasını farklı yöntemleri bir arada kullanmaktadır. Bu bağlamda tepkisiz ölçüm yöntemlerinden olan fiziksel izler, gözlemler, içerik analizi ve var olan istatistikler/belgeler ile ikincil analiz yöntemi kullanılmıştır. Nihayetinde ise çalışmada Türkiye için sosyal politika uygulamalarında bir basamaklandırma sunulmaktadır. Basamaklandırma için öncelikle “çalışma” odaklılık, daha sonra devletin yönlendirici gücü ve nihayetinde diğer devletin dahil olduğu bir sıralama takip edilmiştir.

“Sürdürülebilir, Adil ve Paylaşımçı Bir Türkiye Ekonomisi Modeli” proje koordinatörü ve elinizdeki bu eserin editörü olarak bu projeyi gündemine alan, planlayan ve destekleyen İstanbul

İktisatçılar Derneği (İKDER) yönetim kurulu başkanı sayın Mustafa Bolat'a ve değerli yönetim kurulu üyelerine İslam iktisadi ve finansı alanında farkındalık oluşturan vizyonları, özgün akademik çalışmaları ve nitelikli akademisyen yetiştirme faaliyetleri için teşekkürlerimi sunuyorum. Bununla birlikte, bu projenin amacına ve önemine inanan, proje kapsamında üstün gayretleri ile örnek bir çalışma performansı sergileyen, alan yazına özgün ve bilimsel katkılar sunan proje ekibi üyesi ve bölüm yazarları sayın Prof. Dr. Ömer Karaoğlu'na, sayın Prof. Dr. Mehmet Saraç'a, sayın Prof. Dr. Davut Pehlivanlı'ya, sayın Prof. Dr. Hasan Vergil'e ve sayın Prof. Dr. Faruk Taşçı'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Bununla birlikte Türkiye'nin halis ve üretken bilim insanlarının yetişmesine vesile olan, İKDER manevi kurucusu ve İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü hocalarından sayın Prof. Dr. Sabahattin Zaim ve 11 Haziran 2020 tarihinde vefat eden sayın Prof. Dr. Sabri Orman hocamı rahmetle, saygıyla ve hürmetle anıyorum.

Son olarak bu eserin Türkiye'de iktisadi, finansal ve sosyal refah araştırma ve uygulamalarında başvurulacak nitelikli bir kaynak olarak araştırmacı ve uygulayıcıların istifadesine sunulması için destek veren İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Necmettin Kızılkaya hocamıza ve yayın-basım işlerini üstlenen İktisat Yayınları'nın kıymetli yöneticilerine İKDER adına teşekkür ediyorum.

Muhammed Erkam Kocakaya

İstanbul, Temmuz 2021